

Sprawozdanie
z realizacji zadań związanych z programem opieki nad zabytkami
dla Gminy Racibórz na lata 2017-2020 za okres 2017-2018

WPROWADZENIE

Gminny program opieki nad zabytkami dla Gminy Racibórz na lata 2017-2020, zwany dalej „Programem” został wprowadzony Uchwałą Nr XXVI/360/2017 Rady Miasta Racibórz z dnia 22 lutego 2017 r. Zgodnie z art. 87 ust. 5 i 6 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2018 r. poz. 2067) prezydent miasta co dwa lata sporządza sprawozdanie z Programu, które to przedstawia się radzie miasta.

1. Weryfikacja i bieżąca aktualizacja bazy danych.

Po weryfikacji i analizie obowiązujących wykazów zabytków przeznaczonych do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków przekazanych gminie przez Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków została wprowadzona aktualna gminna ewidencja zabytków Zarządzeniem Prezydenta Miasta Racibórz, opublikowana na stronie internetowej Miasta Racibórz i podana do wiadomości mieszkańców. Miejski Konserwator Zabytków w Raciborzu dokonuje bieżących przeglądów w terenie, rozpoznaje obiekty, które na skutek przekształceń utraciły wartość zabytkową oraz obiekty wartościowe historycznie i artystycznie, które do tej pory nie zostały zewidencjonowane.

W latach 2017-2018 na podstawie danych dostępnych w Wojewódzkim Urzędzie Ochrony Zabytków w Katowicach zostały zewidencjonowane stanowiska archeologiczne znajdujące się na terenie Miasta Racibórz. Założono dla nich karty adresowe, zgodnie z wytycznymi Narodowego Instytutu Dziedzictwa. Wykonane zostały także karty ewidencyjne (tzw. „karty białe”) dla czterech zabytków nieruchomości.

2. Podnoszenie rangi szczególnych obiektów zabytkowych i krajobrazu kulturowego.

Dokonana została analiza, na podstawie oględzin w terenie, najbardziej zagrożonych obiektów o dużych wartościach historycznych i architektonicznych. Wśród nich są dawny szpital miejski przy ul. Bema, stara winiarnia Przyszkowskiego przy ul. Zborowej oraz dom parafialny księdza Uliczki za kościołem pw. św. Mikołaja na Starej Wsi. W byłym szpitalu, przy współpracy z Powiatowym Inspektorem Nadzoru Budowlanego, Strażą Miejską, Strażą Pożarną, Policją i Prokuraturą Rejonową w Raciborzu doprowadzono do wykonania niezbędnych zabezpieczeń

budynku. Jego stan zachowania jest na bieżąco monitorowany, podobnie jak stan zachowania kompleksów budynków po winiarni Felixa Przyszkowskiego. W związku z faktem, że winiarnia znajduje się w obrębie układu urbanistycznego starego miasta Racibórz, wpisanego do rejestru zabytków, informacje o niej są przekazywane Śląskiemu Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków, który to dokonuje kontroli i wydaje zalecenia pokontrolne dysponentom obiektu. Dla winiarni założono kartę ewidencyjną zabytku oraz skierowano prośbę do WKZ o objęcie tego obiektu najwyższą ochroną jaką jest indywidualny wpis do rejestru. Dom parafialny księdza Uliczki jest obiektem o wysokich walorach architektonicznych jako monumentalna budowla modernistyczna. Do tej pory nie został zewidencjonowany ani objęty żadną z form ochrony, w związku z czym założono dla niego kartę ewidencyjną.

W latach, których dotyczy sprawozdanie, Miejski Konserwator Zabytków zaopiniował 188 dokumentacji projektowych i propozycji zmian i przekształceń w obiektach zabytkowych.

3. Ochrona zintegrowana uwzględniająca uwarunkowania ochrony zabytków i ochronę przyrody.

Na bieżąco realizowane są wytyczne urbanistyczne zawarte w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego miasta pod kątem ochrony zabytków, stref ochrony konserwatorskiej i obszarów przyrodniczych. Miejski Konserwator Zabytków opiniuje projekty planów zagospodarowania przestrzennego pod kątem ochrony zabytków. Konsultuje także koncepcje inwestycji na terenie miasta. Propaguje się modernizację obiektów zabytkowych z dostosowaniem do pełnionej przez nie funkcji, dotychczasowej lub nowej, po to, by uniknąć ich opustoszenia.

4. Rewitalizacja, rewaloryzacja, konserwacja i adaptacja obiektów zabytkowych i układów, zespołów urbanistycznych.

Na bieżąco Miejski Konserwator Zabytków przekazuje wytyczne konserwatorskie dotyczące rewitalizacji kwartałów zabudowy śródmiejskiej oraz rewaloryzacji, konserwacji, remontów i adaptacji obiektów zabytkowych. Na podstawie tych wytycznych przygotowywane są m. in. projekty opiniowane przez MKZ. Miejski Konserwator Zabytków współpracuje z Miejskim Zarządem Budynków w zakresie remontów nieruchomości zabytkowych będących w zarządzie MZB, przekazuje wytyczne, opiniuje projekty oraz uczestniczy w odbiorach. Miejski Zarząd Budynków na bieżąco dokonuje ocen stanu technicznego budynków zabytkowych znajdujących się w ich zarządzie oraz wspólnie z MKZ określa potrzeby ich rewitalizacji. MZB zgodnie z potrzebami oraz stosownie do możliwości finansowych dokonuje remontów nieruchomości

zabytkowych.

Rozeznano możliwość utworzenia Parku Kulturowego w obrębie starego miasta Raciborza w celu pełniejszej, zintegrowanej ochrony krajobrazu. Przeanalizowano funkcjonowanie Parków Kulturowych w innych miastach, np. w Zakopanem.

Co roku Wydział Edukacji, Kultury i Sportu w strukturach którego działa MKZ dysponuje budżetem na realizację ważnych z punktu widzenia zasad opieki nad zabytkami zadań. W projektach planu finansowego umieszcza się niezbędne do wykonania zadania.

Z budżetu niniejszego w latach 2017-2018 udzielano dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, niestanowiących własności Gminy Racibórz, zgodnie z zasadami określonymi w Uchwale Nr IX/120/2011 Rady Miasta Racibórz z dnia 24 sierpnia 2011 r.:

- 50 000 dla Wspólnoty Mieszkaniowej Ogrodowa 15-15a w Raciborzu na remont konserwatorski elewacji frontowej secesyjnej kamienicy przy ul. Ogrodowej 15-15a;
- 49 965,32 dla Rzymsko-Katolickiej Parafii pw. św. Józefa, ul. Gdańska 70 w Raciborzu na wykonanie renowacji elewacji oraz izolacji ścian fundamentowych modernistycznego kościoła pw. św. Józefa;
- 80 000 dla d/b Gastro Dorota Bernadzik na na wykonanie renowacji elewacji, stabilizację konstrukcji, naprawę poszycia dachowego, wykonanie izolacji przeciwwilgociowej, modernizację instalacji elektrycznych oraz innych prac niezbędnych do zachowania budynku dawnej przystani żeglarskiej przy ul. Zamkowej 2a w Raciborzu.

W zakresie własności Miasta wykonane zostały następujące prace:

- naprawa dachu nad Basztą Miejską;
- uporządkowanie oraz zabezpieczenie spichlerza chłopskiego w Sudole, przygotowanie projektu remontu konserwatorskiego spichlerza wraz z kosztorysem i pozwoleniem na budowę;
- uzyskanie od Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków wytycznych konserwatorskich w stosunku do średniowiecznych murów miejskich;
- wytypowano do remontu konserwatorskiego kapliczkę śródpólną w Markowicach, remont zostanie przeprowadzony w kolejnych latach obowiązywania Programu.

Na bieżąco aktualizowane są informacje na temat obiektów zabytkowych na stronie internetowej Urzędu Miasta Racibórz oraz na Facebooku. W Raciborskim Centrum Informacji rozpowszechniane są ulotki, broszury oraz mapki informujące o zabytkach miasta, wydawane przez Miasto Racibórz. Realizowane w Wydziale Kultury, Sportu i Edukacji zadania związane z turystyką miejską uwzględniają wykorzystanie zabytków jako atrakcji turystycznych

(np. udostępnianie Baszty Miejskiej). Działania promocyjne koordynowane przez Wydział Rozwoju są ukierunkowane m. in. na wykorzystanie potencjału zabytków w celu promocji miasta poprzez wydawanie katalogów, broszur informacyjnych o historii i zabytkach miasta oraz rozpowszechnianie ich.

5. Edukacja powszechna i podnoszenie świadomości społeczeństwa w zakresie wartości dziedzictwa kulturowego.

Miejski Konserwator Zabytków we współpracy z Rzecznikiem Prasowym Urzędu Miasta na bieżąco udziela informacji lokalnej prasie, radiu, telewizji i portalom internetowym na temat ochrony dziedzictwa kulturowego. Udziela wywiadów i odpowiada na pytania o działania podejmowane przez gminę w tym zakresie.

Przy współpracy z Agencją Promocji na Zamku Piastowskim w Raciborzu zorganizowano konferencję poświęconą zabytkom pt „Zobacz, Znaj, Zachowaj”. Pierwsza edycja odbyła się 22 listopada 2018 r., kolejna jest zaplanowana na 21 listopada 2019 r. W pierwszej edycji konferencji zaprezentowano referaty m. in. o zabytkach archeologicznych Raciborza, o freskach w tut. kościele farnym a także o sposobach termomodernizacji obiektów zabytkowych. Słuchaczami byli starsi uczniowie szkół podstawowych, a także studenci, mieszkańcy miasta, architekci i zarządcy obiektów zabytkowych. W ramach konferencji wydano broszurę z zaprezentowanymi referatami oraz wyemitowano film Wojciecha Mitręgi i Adriana Szczypińskiego o Winiarni Przyszkowskiego.

W ostatnich latach Programu podjęto współpracę ze Stowarzyszeniem ODRA 1945 podczas przygotowania konferencji poświęconej zabytkom. Wspólnie z ww. stowarzyszeniem oraz z Muzeum w Raciborzu podjęto starania o przeniesienie kamienia Herschaft Ratibor z lasu w obrębie Nadleśnictwa Rybnik do Muzeum w Raciborzu.

Udostępnia się materiały znajdujące się w archiwum Miejskiego Konserwatora Zabytków do wykorzystania przy pracach projektowych i publikacjach naukowych, a także studentom do zapoznania się i przygotowania do zajęć. Na przełomie 2017 i 2018 r. studenci Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Raciborzu w ramach zajęć z architektury inwentaryzowali Basztę Miejską, spichlerz chłopski w Sudole oraz krzyż na cmentarzu Jeruzalem.

PREZYDENT MIASTA

Dariusz Polowy

05.09.2019
Mysłwy
Marianka